

СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ПОЛІПШЕННЯ ТА РЕМОНТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Бондар М.В., здобувач вищої освіти

Науковий керівник: Кравченко О.В., канд. екон. наук, доцент

Сумський державний університет

В умовах переходу до ринкових відносин, питання, що пов'язані зі змінами в обліку господарської діяльності, стали предметом різних досліджень. Значне місце в них займає використання основних засобів. Від вирішення цієї проблеми залежить фінансовий стан підприємства, конкурентоспроможність його продукції на ринку.

Основні виробничі засоби в процесі експлуатації зазнають фізичного зносу і втрачають свої експлуатаційні якості, тому їх ремонт є необхідною умовою виробничого процесу. Від своєчасності та якості ремонту залежить ефективність використання основних виробничих засобів на підприємстві.

Розглянемо класифікацію виконаних робіт, яка може допомогти в цьому питанні (рис. 1).

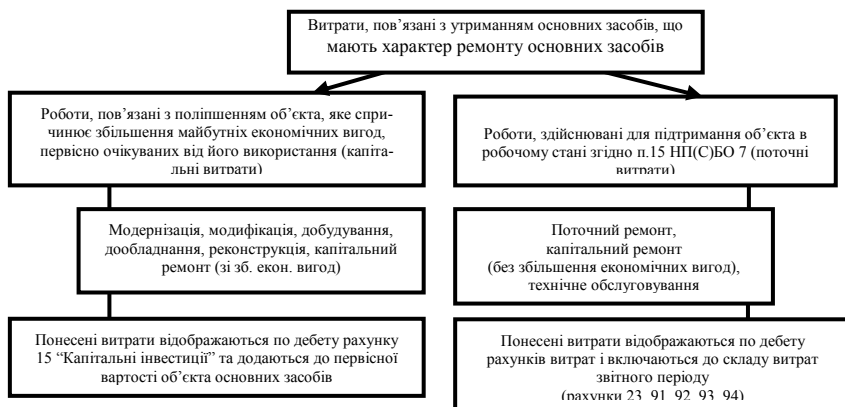

Рис. 1 Розподіл витрат на ремонт основних засобів відповідно до НП(С)БО 7 «Основні засоби» [2]

Розглянемо більш детально визначення кожного з перелічених видів робіт (таблиця 1).

Таблиця 1

Роботи, пов'язані з поліпшенням об'єктів основних засобів та роботи, здійснювані для підтримки об'єкта в робочому стані

Вид роботи	Визначення
Модернізація	Удосконалення, покращення, оновлення машин, обладнання, технологічних процесів відповідно до останніх досягнень науки і техніки з метою запобігання техніко-економічного старіння і підвищення техніко-експлуатаційних параметрів до рівня сучасних вимог виробництва.
Модифікація	Видозміна об'єкта, внесення змін, поява у нього нових функцій.
Реконструкція	Відновлення первісних властивостей об'єкта.
Технічне обслуговування	Комплекс операцій чи операція, які здійснюються для підтримки працездатності основних засобів під час використання їх за призначенням, а не відновлення їх функцій.
Добудування, дообладнання	Поліпшення об'єктів основних засобів за технічними та економічними параметрами.

Своєчасний ремонт основних виробничих засобів запобігає передчасному їх зносу та вибуттю, продовжує строк служби, підвищує виробничу потужність та скорочує потребу в нових капітальних вкладеннях.

Окремі види засобів праці складаються з великої кількості конструктивних елементів, які виготовлені з різних за міцністю матеріалів, виконують різні технологічні функції, мають неоднакове експлуатаційне навантаження і внаслідок цього спрацьовуються нерівномірно. Звідси виникає необхідність заміни або відновлення спрацьованих конструктивних елементів устаткування та інших видів засобів праці задовго до того, коли кожний з цих об'єктів у цілому

стане непридатним для подальшого використання у виробничому процесі. Таке часткове відновлення засобів праці здійснюється за допомогою періодичних ремонтів.

Отже, суть ремонту полягає в усуненні тимчасового фізичного спрацювання конструктивних елементів у натуральній формі та забезпечення в такий спосіб постійної дієздатності засобів праці протягом усього періоду їх експлуатації.

Поточний ремонт здійснюється для забезпечення роботи основних виробничих засобів і полягає в усуненні окремих поломок основних засобів і заміні або поновленні їх окремих частин.

Капітальний ремонт машин, устаткувань провадиться для відновлення їх виробничого ресурсу. При цьому здійснюється, як правило, повне розбирання машини або верстата, виявлення дефектів, контроль технічного стану, власне ремонт, складання устаткування після ремонту, його регулювання та випробування. Витрати на всі види ремонтів визначаються підприємствами самостійно, виходячи з технічного рівня, фізичного зносу основних виробничих засобів та забезпечення ремонтних робіт матеріально-технічними ресурсами.

На відміну від поточного ремонту капітальний є більш складним за обсягом виконуваних робіт і проводять його здебільшого через тривалі проміжки часу. Особливим видом найбільш складних ремонтних робіт є так званий відновлювальний ремонт, необхідність у проведенні якого виникає внаслідок стихійного лиха.

Важливого значення набуває економічна оцінка доцільності витрат на капітальний ремонт виробничого устаткування. Це пояснюється тим, що на підприємствах діюче устаткування протягом фактичного строку експлуатації капітально ремонтують кілька разів.

За умови, що проведення першого капітального ремонту є економічно вигіднішим за придбання нової машини, то наступні капітальні ремонти часто коштують дорожче. Економічна доцільність капітального ремонту основних виробничих фондів визначається порівнянням витрат на капітальний ремонт об'єкта з вартістю аналогічного нового устаткування. Якщо вартість капітального ремонту цього об'єкта перевищує вартість аналогічного нового устаткування, то такий ремонт робити недоцільно.

При здійсненні обліку ремонту або поліпшення основних засобів слід дотримуватися принципів, які визначені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а саме нарахування, безперервності, повного висвітлення тощо [1].

Таким чином, у тому випадку, якщо заходи щодо поліпшення об'єкта основних засобів спрямовані на підтримку його в робочому стані й одержання в майбутньому первісних економічних вигід, що очікувалися від цього об'єкту на початку його використання, то понесені витрати включаються до складу витрат звітного періоду. Вартість робіт, що призводить до збільшення очікуваних майбутніх вигід від об'єкта основних засобів, включаються до капітальних інвестицій з майбутнім збільшенням первісної вартості основних засобів.

Перелік посилань:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996–XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 20.10.2022).

2. Національне Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: затв. наказом М-ва фінансів України від 27 квіт. 2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288> (дата звернення 20.10.2022).